

Hodočašće osnovnoškolske djece
Gospi Voćinskoj, 3. svibnja 2025.

GRAĐA ZA VJERONAUČNI KVIZ ZNANJA

Jubileji 2025. godine

Hodočašće osnovnoškolske djece Gospi Voćinskoj
3. svibnja 2025.

**GRAĐA ZA
VJERONAUČNI KVIZ ZNANJA
Jubileji 2025. godine**

Požega, 2025.

SADRŽAJ

REDOVNI JUBILEJ 2025. GODINE	3
Kako su nastali jubileji?	3
Počinak zemlje	3
Oprost dugova i vraćanje vlasništva.....	3
Oslobođenje robova.....	3
Crkveni jubileji ili Svete godine	3
Redovni jubilej 2025. - posebna godina za katolike	4
Što Papa želi tijekom Jubileja?	4
Geslo i logotip Jubileja.....	5
Molitva Jubileja 2025.....	6
Crkveni jubilej 2025. u Požeškoj biskupiji	6
Oprosti – znakovi Božje ljubavi i milosrđa	6
Što je to <i>potpuni oprost</i> ?.....	6
Oprosna mjesta.....	7
Sakrament pomirenja	8
Kako se ispovjediti?.....	9
SV. LOVRO, PRVI ZAŠTITNIK POŽEŠKE BISKUPIJE	10
Život sv. Lovre	10
Štovanje sv. Lovre nekada i danas	11
Još nekoliko zanimljivosti!.....	11
Crkva svetog Lovre u Požegi	12
Što možeš vidjeti u crkvi sv. Lovre?.....	13
Freske u crkvi sv. Lovre	14
Kripta crkve	15
OBLJETNICA SPLITSKIH CRKVENIH SABORA	
I POČETCI HRVATSKOGA KRALJEVSTVA	16
Pape i Hrvati u vrijeme hrvatskih vladara	16
Kralj Tomislav i Splitski sabori	17
Tisuću godina Hrvatskoga kraljevstva 1925. godine	19
Ispovijest vjere Hrvata katolika.....	19

IMPRESUM

Vjeroučitelji koji su sudjelovali u izradi građe:

Patricija Brdar, Tomislav Dujčić, Suzana Lipovac i Zvonimir Zelenika.

Grafičko oblikovanje i dizajn: Marijan Pavelić, povjerenik Požeške biskupije za medije

Odgovara: Robert Kupčak, upravitelj Pastoralnog centra Požeške biskupije

REDOVNI JUBILEJ 2025. GODINE

Dana 24. prosinca 2024. papa Franjo je u bazilici sv. Petra u Rimu otvorio je Redovni jubilej za opću Crkvu. Što je to jubilej i odakle potječe jubilejska godina? Zašto se u Crkvi slavi? Kojim programima će se obilježiti u našoj biskupiji?

Kako su nastali jubileji?

Možda si čuo da je netko proslavio jubilarnu godišnjicu braka - dvadeset i petu, pedesetu, sedamdeset i petu? Ili da je netko dobio jubilarnu nagradu nakon određenog broja godina rada u nekoj firmi? Jubileji su oduvijek bili važni i njima se obilježavala godišnjica nekog važnog događaja.

Isto tako, jubileje obilježavamo u Crkvi. I biblijski su narodi imali svoje jubileje. Ti su se jubileji na različite načine obilježavali u svakodnevnom životu i u bogoslužju. Riječ "jubilej" dolazi od hebrejske riječi "jobel", što znači *truba* ili *rog*. U Bibliji je jubilej bio posebna godina koja se slavila svakih 50 godina. Najavljivala se ovnovim rogom u kojega se puhalo u sinagogi pri obredima u doba velikih blagdana. Tijekom te jubilejske godine robovi su se oslobađali, dugovi su se opraštali, a zemlja se odmarala. Bio je to znak obnove i novog početka.

Počinak zemlje

Izraelci u Starom zavjetu uglavnom su bili zemljoradnici i stočari. Kako bi zemlju iskoristili na najbolji mogući način, bilo ju je potrebno ostaviti da se neko vrijeme „odmori“, oporavi. Prema Levitskom zakoniku, to se događalo svakih sedam godina, a zemlja je morala počinuti i u jubilarnoj godini koja je slijedila nakon sedam sedmica takvih godina, to jest u pedesetoj godini. Pustiti zemlju da miruje, značilo je ne sijati je i ne ubirati njene plodove. Na taj način Izraelci su otkrivali da je zemlja dar od Boga jer je čak i u godinama kada je nisu obrađivali u manjim količinama ipak davala nešto roda. Plodovi su bili sitniji, ali nisu nedostajali, a ujedno su podsjećali da priroda i život ne ovise samo o čovjekovom radu, nego i o Bogu Stvoritelju koji vodi brigu za svoja stvorenja.

Leviti trube prigodom jubileja (ilustracija iz 1873.)

Oprost dugova i vraćanje vlasništva

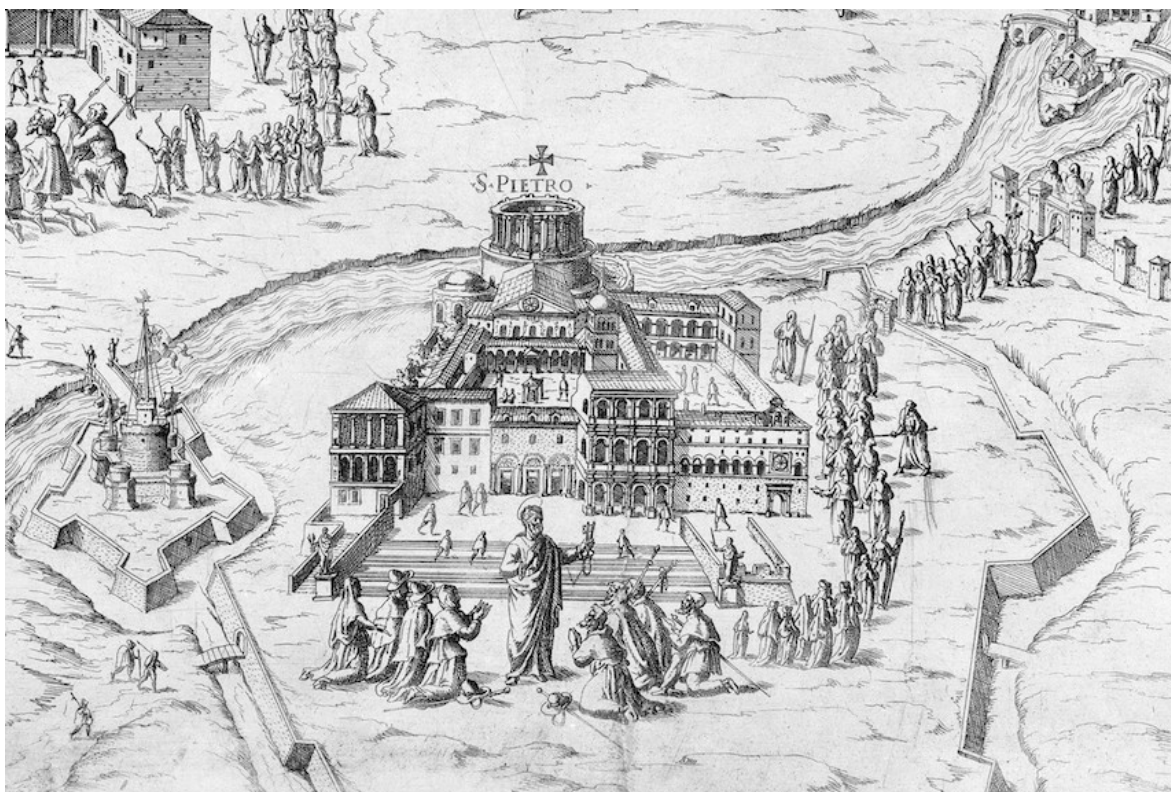
Kod Izraelaca zemlja nije smatrana vlasništvom pojedinca, već plemena i obitelji. Svako od jedanaest plemena imalo svoj poseban teritorij, a dvanaesto, Levijevo pleme, živjelo je od priloga drugih plemena za hramsku službu. Budući da su tijekom godina neki izgubili svoje posjede zbog nesreće, bolesti, neki zbog lijenosti ili nesposobnosti, u jubilejskoj godini svakih pola stoljeća zemlja se dijelila onako kako je to Bog bio zamislilo između izraelskih plemena još u davna vremena kada su je naselili, a dugovi su bili opraštani.

Oslobođenje robova

Jubilej je bio godina oprosta ne samo dugova, već i oslobođenja robova. Oni koji su otišli u službu kako bi preživjeli siromaštvo vraćali su se svojim domovima s oproštenim dugovima i ponovnim zadobivanjem svoje zemlje i svoje slobode. To je bila godina oslobođenja i otkupljenja.

Crkveni jubileji ili Svete godine

Iz židovske je tradicije običaj slavljenja jubilejske godine prešao i u Katoličku Crkvu kao spomen na Kristovo utjelovljenje. Prvi kršćanski jubilej proglasio je 1300. godine papa Bonifacije VIII. Jubilej je *Sveta godina* i obično se slavi svakih dvadeset i pet godina,

Proslava jubileja 1300. godine za vrijeme pape Bonifacija VIII. (ilustracija)

a papa jubileje može proglasiti i *izvanredno*, kao što je to bio Jubilej milosrđa 2016. godine. To je vrijeme posebnog Božjeg blagoslova, oprostjenja i pomirenja. Biskupi kažu¹ da nas jubilej upućuje na radost, ushićenje, zanos, slavljenje..., da je to radosna zahvalnost Gospodinu za njegove milosne darove. Kao znak početka jubileja, odnosno otvaranja jubilejske godine, papa simbolično otvara Sveta vrata na bazilici svetog Petra u Rimu. Time započinje Sveta godina za cijelu Crkvu – godina posebnih vjerskih slavlja i hodočašća u sveta mjesta.

Redovni jubilej 2025. - posebna godina za katolike

Papa Franjo je Jubilej najavio 9. svibnja 2024. u buli „Nada ne razočarava (Rim 5,5)“. U njoj je opisao početak i svršetak Jubileja te način na koji će se on proslavljati svugdje u svijetu. Po tim uputama slaviti će se i u našoj Požeškoj biskupiji.

Otvaranjem Svetih vrata na bazilici sv. Petra u Rimu Papa je 24. prosinca 2024. otvorio Re-

đovni jubilej na razini opće Crkve, što znači za cijelu Crkvu, a zatvorit će ga 6. siječnja 2026. godine.

Što Papa želi tijekom Jubileja?

Papa ponajprije želi da se svi vjernici *susretnu s Gospodinom Isusom* jer je on „vrata“ spasenja i njega Crkva treba svima naviještati kao našu nadu koja ne postiđuje i ne razočarava. Papa želi da se u našim srcima probudi i **oživi kršćanska nada** koja nam pomaže da idemo kroz život jer smo zauvijek povezani s Isusom i ništa nas od njega ne može rastaviti.

Iako se život sastoji i od radosti i od tuge, oni koji su povezani s Isusom i koji naviještaju njega, rastu u strpljivosti i nadaju se, vjeruju da će uz Isusovu pomoć nadvladati sve teškoće. Iako su korisni, mnogo puta nas internet, mobiteli i druge moderne naprave mogu činiti nestrpljivima jer želimo sve dobiti „ovdje i sada“. Papa nas poziva da pogledamo u stvoreni svijet, da se naučimo diviti onome što je on stvorio i da se **vježbamo biti strpljivi** jer je strpljenje dobro i za nas same i za druge ljude oko nas.

¹ Pastirsko pismo biskupa Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, *Na kršćanskim temeljima, u zajedništvu Crkve, Hodočasnici nade, 1. prosinca 2024.*

Hodočašće je bitan dio svakog jubileja. Ono je prilika za otkrivanje novih stvari, za upoznavanje novih ljudi, a posebno za otkrivanje tišine, samoga sebe i onoga što je bitno. To je prilika za obraćenje, ispovijed i novi početak. Papa poziva sve vjernike na hodočašće u Rim, ali i na druga mjesta u kojima se može dobiti oprost. I tebe papa poziva na neko od hodočašća koja će se odvijati u našoj biskupiji i koja ćemo spomenuti kasnije, a ukoliko budeš imao priliku i na hodočašće u Rim!

Poziv na mir. Mir je znak nade za svijet. Papa sve narode poziva da prestanu s ratovima i nasiljem. Mi možda ne možemo izmiriti zaraćene strane ili vođe naroda natjerati da prestanu sa sukobima, ali možemo biti mirotvorci u svojoj sredini, u svojim obiteljima, školama, razredima, vjeronaučnim zajednicama...

Osim toga, papa poziva odrasle da se ne „boje života“, odnosno da budu otvoreni Božjem planu o povećanju broja članova obitelji, da **prihvate svako dijete koje im Bog dadne**, a nama da se radujemo novim članovima obitelji, svoj braći i sestrama.

Papa želi i da se tijekom godine Jubileja posebno **pažljivo odnosimo prema bolesnicima i prema starijim osobama**, napose našim bakama i djedovima, a da ne zaboravimo **ni izbjeglice ni prognanike**. Kako mi možemo slijediti ove upute? Pa zapravo je vrlo jednostavno! Možda u tvojoj školi ili razredu postoji novi učenik koji se tek doselio ili se teško snalazi i osjeća se kao da ne pripada nikome. Približi mu se, ponudi mu svoju pomoć, možda stekneš novog prijatelja! Bolesnom prijatelju prenesi događanja iz škole, novo gradivo s nastave, domaće zadaće... Bake i djedove češće posjeti, strpljivo ih poslušaj i pomози im u kućanskim poslovima.

Papa u buli nije zaboravio kako su Izraelci slavili jubilejske godine. Mi možda ne možemo vraćati zemlju ili posjede drugima, ali možemo **pomoći siromašnima, oprostiti dug** nekom prijatelju i nastojati **sebe osloboditi različitih robovanja** kojima smo se okovali. Iako smo izvana slobodni, ali iznutra smo

zarobljeni kroz različite nevidljive lance: teško nam se osloboditi navezanosti na mobilne telefone, površnosti, ružnih riječi i lijenosti. Kako bi bilo lijepo kada bismo tijekom cijelog Jubileja poradili na tim slabostima i vježbali se u dobru!

Geslo i logotip Jubileja

Geslo Jubileja sažimaju dvije riječi: „Hodočasnici nade“. Taj pojam obuhvaća sve vjernike koji će tijekom jubilejske godine hodočastiti u Rim, ali i sve koji će Svetu godinu proslaviti u svojim biskupijama kroz programe koji im budu ponuđeni.

Logotip Jubileja je slika s četiri figure koje označavaju čovječanstvo koje dolazi s četiri strane svijeta. Jedna figura je u zagrljaju druge – to je slika solidarnosti i bratstva koji trebaju ujediniti sve narode. Prva figura grli križ – znak vjere i nade. Ispod njih su valovi koji označavaju nemirne vode života, ali zato se donji dio križa pretvara u sidro i time simbolizira nadu koja se suprotstavlja gibanju valova.

Boje u logotipu također imaju značenje: *crvena* označava ljubav, djelovanje i dijeljenje, *žuta* ljudsku toplinu, *zelena* mir i ravnotežu, a *plava* sigurnost i zaštitu. *Crni* križ i sidro predstavljaju autoritet.

Molitva Jubileja 2025.

Oče, koji si na nebesima,
daj da vjera koju si nam darovao
u svome Sinu Isusu Kristu, našem bratu,
i plamen ljubavi,
izlivene u naša srca po Duhu Svetom,
obnove u nama blaženu nadu
u dolazak tvoga Kraljevstva.

Učini da nas tvoja milost preobrazi
da budemo brižni njegovatelji
evanđeoskoga sjemena
koje će čovječanstvu i svemu stvorenomu
podariti rast,

dok puni pouzdanja
iščekujemo novo nebo i novu zemlju
i da se, nakon pobjede nad silama zla,
zauvijek očituje tvoja slava.

Udijeli, molimo, da milost Jubileja
živi u nama, hodočasnici nade,
čežnju za nebeskim dobrima,
te na cijeli svijet izlije
radost i mir našega Otkupitelja.
Tebi, vječno blagoslovljeni Bože,
slava i hvala u sve vijekove vjekova.
Amen.

Jubilej 2025. u Požeškoj biskupiji

U Požeškoj biskupiji Jubilej je otvorio naš biskup Ivo Martinović 29. prosinca 2024. euharistijskim slavljen u Katedrali na blagdan Svete obitelji, a Sveta godina će trajati do istog blagdana 28. prosinca 2025. godine.

Tijekom Jubileja nastojat ćemo odgovoriti na papin poziv za obraćenjem i djelovati prema savjetima koje smo pročitali u buli „Nada ne razočarava (Rim 5,5)“.

Poseban vidljivi znak našeg biskupijskog zajedništva tijekom jubilejske godine je *jubilejska svijeća* koju je primila svaka župa naše biskupije i koju sigurno možeš vidjeti u svojoj župnoj crkvi na posebno istaknutom mjestu. Ona će se koristiti tijekom cijele Svete godine za vrijeme euharistijskih slavlja nedjeljama i drugim svetkovinama.

Drugi vidljivi znak jubilejskog zajedništva po našim župama je *molitva Jubileja* koja se moli na kraju svete mise, a koju je napisao papa Franjo. Možda je djelomično već znaš moliti napamet!

Oprosti – znakovi Božje ljubavi i milosrđa

Svaki puta kada Crkva proglaši jubilej, nudi nam i mnoge milosne darove. Među tim darovima posebno mjesto ima milost oprosta u kojem otkrivamo koliko je Božje milosrđe bezgranično. I u našoj su biskupiji proglašeni uvjeti za dobivanje potpunog oprosta tijekom

jubilejske godine i s tim povezana mjesta u kojima se potpuni oprost može dobiti.

Što je to potpuni oprost?

Sigurno ti se dogodilo da si učinio nešto loše i da si zbog toga dobio neku kaznu od roditelja ili odgojitelja. Odraditi kaznu znači da nam je istinski žao i da želimo popraviti štetu koju smo počinili tim činom. Smisao kazne nije osveta, već da nas nauči kako je bolje izbjegavati zlo i odlučiti se za ispravnu stvar.

Detalj s otvaranja Jubileja u požeškoj Katedrali 29. prosinca 2024. godine

Papa Franjo otvara Sveta vrata na Bazilici sv. Petra u Vatikanu, 24. prosinca 2024. godine

Slično je i s grijehom. Svaki puta kada počinimo neki grijeh, dužni smo ispraviti nepravdu ili zlo koje smo nekome (ili sebi) nanijeli. U ispovijedi dobijemo pokoru za svoje grijeh. Tako npr. ako netko ukrade nešto, svećenik će mu reći da vrati ukradeno i da za pokoru (naknadu štete) izmoli nešto ili učini neko dobro djelo.

Jako je dobro kada pokoru možemo odraditi za života (u ovom vremenu) i tako čiste duše dospjeti jednom kod Boga u Nebo. Ako se tih *vremenitih kazni* nismo oslobodili na ovom svijetu, onda ih „nosimo kao prtljagu“ sa sobom u drugi život, u čistilište.

Crkva je od Isusa dobila vlast da u posebnim vremenima, kao što su jubilejske godine, udijeli milost potpunog oprost a vjernicima da bi naglasila koliko je bezgranično Božje milosrđe i ljubav prema nama. Potpunim oprostom bivaju nam oprostene i vremenite kazne koje smo zaslužili svojim grijesima. Svaki vjernik, ispunjavajući određene uvjete, može izmoliti milost potpunog oprost a za sebe ili za nekog pokojnika u čistilištu. Kako se postiže potpuni oprost? Redoviti uvjeti za postizanje oprost a su hodočašće ili pohod

mjestima koja ćemo navesti niže u tekstu, ispovijed i sveta pričest, molitva Vjerovanja te molitva za papu i njegove nakane. Posebno je pohvalno tražiti potpuni oprost za nekoga od naših pokojnika koji su u čistilištu.

Oproсна mjesta

S oprostima su povezana i oproсна mjesta na koja se posebno hodočasti tijekom jubilejske godine. U prvom redu su to mjesta proglašena **za cijelu Crkvu**:

- u *Rimu* – jedna od četiri glavne papinske bazilike (svetog Petra u Vatikanu, sv. Ivana Lateranskog, svete Marije Velike, svetog Pavla izvan zidina);
- u *Svetoj zemlji* – jedna od tri bazilike (Svetoga groba u Jeruzalemu, Rođenja Isusova u Betlehemu, Navještenja u Nazaretu).

U Požeškoj biskupiji biskup Ivo proglasio je oproсна mjesta gdje se može postići jubilejski oprost:

- *Katedrala*;
- *crkva sv. Lovre* u Požegi;
- *Manja bazilika Pohoda BDM u Voćinu* (svetište Gospe Voćinske),
- *marijanska svetišta* (na dan kada se ondje održava hodočašće): Pleternica, Kloštar kod Slavenskog Kobaša, Kutjevo, Gospino Polje iznad Bilog Briga u župi Vrbova, Jasenovac, Velika i Suhopolje);
- *sve župne crkve* na svetkovinu njihova prvog zaštitnika (važno je da znaš kojeg datuma se slavi prvi zaštitnik tvoje župe!).

Naša biskupija će organizirano hodočastiti u Rim (5.-11. listopada) i time se pridružiti jubilejskom nacionalnom hodočašću u listopadu ove godine kada će u Rim hodočastiti vjernici iz svih biskupija naše Domovine.

Svjetski dan mladih u Rimu, koji će se održati od 28. srpnja do 3. kolovoza 2025., bit će posebna prilika za hodočašće mladih u Rimu.

Nama će sigurno biti najzanimljivije hodočašće djece u Voćin koje je dio jubilejskih hodočašća, a za koje se spremamo i mi kroz ovo natjecanje. Nastoj na tom hodočašću izvršiti gore navedene uvjete kako bi postigao potpuni oprost i bio dijelom jubilejskog

zajedništva i milosti Crkve.

U godini Redovnog jubileja naša biskupija slavi još jedan važan jubilej: 1800. obljetnicu rođenja sv. Lovre, đakona i mučenika, prvog zaštitnika naše biskupije. Tako će vjernici iz svih deset dekanata biskupije hodočastiti u oprosne crkve – katedralu i crkvu sv. Lovre u Požegi – i tom prilikom zadobiti potpuni oprost uz uvjete koje smo već naveli. I ti možeš sudjelovati na tom hodočašću zajedno s drugim vjernicima iz svoga dekanata i župe. O sv. Lovri ćemo nešto više reći u drugom dijelu.

Sakrament pomirenja

Bog nikada ne osuđuje grešnika niti ga odbacuje. Naprotiv, on nas uvijek ljubi i svaki tren našega života poziva da mu se obratimo/vratimo. Zato nam je dao i sakramente koji su vidljivi znakovi njegove nevidljive milosti.

Kako bi ti bilo lakše postići potpuni oprost, podsjetit ćemo se važnosti **sakramenta pomirenja** i kako se dobro **ispovjediti**. Za dobru ispovijed potreban je dobar *ispit savjesti*. To znači da trebamo stati, razmisliti preispitati se gdje smo sve povrijedili Boga i bližnjega. Dobro je svaku večer prije spavanja učiniti kratki ispit savjesti i pokajati se za grijeh učinjene toga dana. Tako ćeš se lakše pripremiti i za svetu ispovijed.

Kajući se zapravo žalimo što smo učinili neki grijeh, priznajemo ga Bogu i odlučujemo da ga nećemo više učiniti.

Nije svako kajanje jednako, možemo se kajati iz ljubavi prema Bogu jer nam je žao što smo ga uvrijedili, a možemo se kajati i iz straha od kazne. Prvo kajanje je bolje i naziva se **savršeno kajanje**, dok je drugo **nesavršeno kajanje**. Ipak znaj, u oba slučaja Bog prima grješnika i oprašta mu.

Čin kajanja u srcu, dakle, činimo već prije same ispovijedi, a na ispovijedi nam svećenik kaže da izmolimo **molitvu kajanja** (koju znaš napamet).

Nemoj se bojati ići na ispovijed. Istina, to nije uvijek lako jer osjećamo sram zbog svojih grijeha, ali imaj povjerenja u svećenika koji nikada nikome ne smije reći tvoje grijeha, a

najviše povjerenja imaj u Boga koji će ti oprostiti sve za što se iskreno pokaješ. Uvijek budi iskren i reci sve grijeha kojih se možeš sjetiti, a započni od težih grijeha. Ako nisi siguran je li nešto grijeh, slobodno pitaj svećenika. On je tu da ti pomogne. Nakon ispovijedi je potrebno učiniti **pokoru** ili **zadovoljštinu**: **dobro djelo** ili **molitvu** kojom pokazuješ da ti je doista žao i da se želiš popraviti. **Kako ispitati savjesti?**

Dobar ispit savjesti učinit će ispovijed lakšom i svakako bolje pripremljenom. **Savjest** je Božji glas u čovjeku koji mu govori **što je dobro**, a **što zlo**. Svaki čovjek ima savjest i dužan ju je slušati, čak i kad je teško ili mu se ne da. Savjest ga pohvaljuje kada učini dobro, a prekorava i opominje kada čini zlo, stvara mu nemir.

Prije nego što pođeš na ispovijed, povuci se na neko mirno mjesto, podsjeti se da te Bog voli i da želi da mu iskreno pristupiš. Stvori u sebi raspoloženje povjerenja prema Bogu i moli ga da možeš prepoznati ono što nisi dobro učinio. Kratko se pomoli za pomoć Duha Svetoga. Podsjeti se koji su sedam glavnih grijeha i jesi li kojega počinio. Potom se podsjeti na Deset Božjih zapovijedi. Optužuje li te savjest da si neku od njih prekršio? Brojni su načini na koje još možeš napraviti ispit savjesti, a neke od njih možeš pronaći u molitveniku. Svaki ispit savjesti ima istu nakanu: potaknuti te da promisliš što si činio **mišlju**,

riječu, djelom ili propustom. Važno je da se iskreno preispitaš te se poželiš promijeniti i postati Bogu bliži.

Kako se ispovjediti?

Nakon što učiniš ispit savjesti, možeš poći na ispovijed. Evo kako se ispovjediti (**tamna slova izgovaraš ti**).

Hvaljen Isus i Marija! – Uvijek hvaljen!

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.
Dok to izgovaraš, učini znak križa.

Skrušeno ispovijedam svoje grijeha koje sam učinio od posljednje ispovijedi. Reci koliko je vremena prošlo od posljednje ispovijedi.

Sagriješio sam: govori grijeha redom, počevši od težih. Govori poluglasno i nastoj se iskreno sjetiti što više grijeha. Kad misliš da si sve rekao, kaži: **To je sve čega se sjećam.**

Svećenik će ti dati pokoru. Zapamti je! Potom će reći: Sad se pokaj! Tada izmoli molitvu kajanja: Kajem se od svega srca što sam

uvrijedio Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim sve svoje grijeha i čvrsto odlučujem da ću se popraviti i da neću više griješiti.

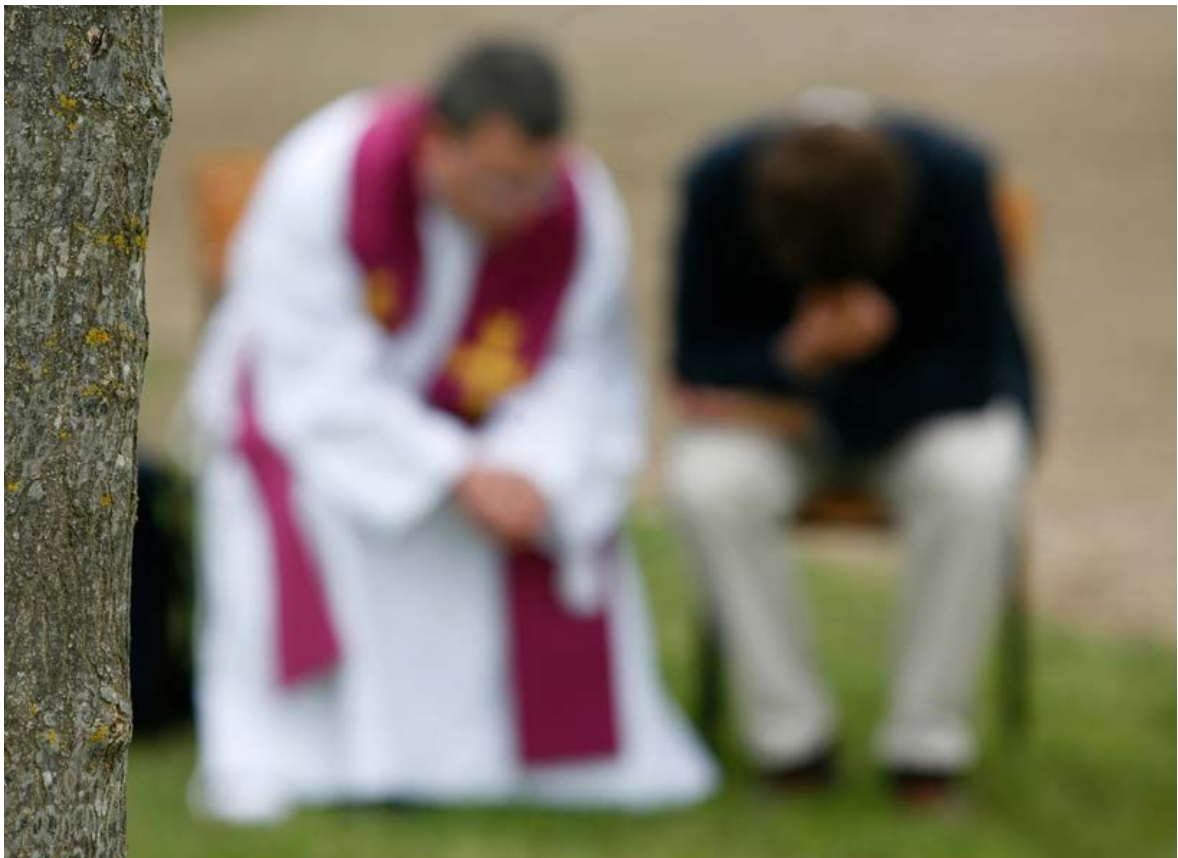
Svećenik će ispružiti ruku i moliti: Bog, milosrdni Otac, pomirio je sa sobom svijet smrću i uskrsnućem svoga Sina i izlio Duha Svetoga na otpuštenje grijeha. Neka ti po sluzenju Crkve on udijeli oprostjenje i mir. I ja te odrješujem od grijeha tvojih. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Dok svećenik izgovara posljednje riječi, učini znak križa na sebi i odgovori: Amen.

Hvalite Gospodina jer je dobar! – **Jer je vječna ljubav njegova.**

Bog ti otpustio grijeha tvoje. Idi u miru. – **Bogu hvala.**

Nakon što završi ispovijed, izvrši svoju pokoru i čuvaj se grijeha. Kada prođe neko vrijeme ili ako učiniš teški grijeh, pođi ponovno na ispovijed. Nemoj čekati dugo. Čak i ako nemaš teškoga grijeha, sigurno ćeš imati što ispovjediti.

SV. LOVRO, PRVI ZAŠTITNIK POŽEŠKE BISKUPIJE

Kao što smo već spomenuli, Požeška biskupija ove godine slavi još jedan važan jubilej: 1800. obljetnicu rođenja sv. Lovre, đakona i mučenika, prvog zaštitnika naše biskupije. Zato je dobro da i o njemu nešto kažemo.

Život sv. Lovre

Sv. Lovro rođen je u današnjoj Španjolskoj, a umro u Rimu. Smatra se da je rođen 31. prosinca 225. godine u Valenciji, dijelu tadašnje rimske vojne kolonije. Roditelji su mu bili svetci i mučenici Orentius i Patientia.

Vrijeme u kojem je živio bilo je teško za kršćane, posebno pod progonima rimskoga cara Valerijana.

Sv. Lovro je bio učenik Siksta II. u Zaragozi (današnja Španjolska) prije nego je postao papa. Siksto je izabran za papu 31. kolovoza 257. godine, a sa sobom u Rim poveo je mladoga Lovru. Papa je bio dobar, miroljubiv i ugledan. Uvrstio je Lovru među sedmoricu đakona u Rimu i postavio ga za arhiđakona rimske Crkve. Lovro je bio zadužen za upravljanje crkvenom imovinom (crkvenim blagom) i za brigu o siromasima.

Rimski car Valerijan (253.-260.) bio je veoma prepreden i grub u osmišljavanju progona kršćana. Bio je prvi rimski car za kojeg se sa sigurnošću zna da je ciljano progonio baš kršćane samo zato jer su kršćani, i to po čitavom Rimskom carstvu. Tražio je da crkvene vođe sudjeluju u rimskom kultu (i tako se odreknu kršćanstva) te je zabranio kršćanska okupljanja. Zatim je dao smaknuti sve biskupe, prezbitere i đakone u gradu Rimu. Godine 258. ubijeni su mnogi svećenici i đakoni, a bogatijim kršćanima oduzeta je imovina te su protjerani.

Prva žrtva tog progona je bio biskup Ciprijan, pastir Crkve u Africi. Nakon Ciprijana, car Valerijan je dao pogubiti papu Siksta II. zajedno s još nekim rimskim đakonima. Uхваćeni su na groblju, Kalistovim katakombama, i na mjestu su pogubljeni. Jedno vrijeme tijelo mu je bilo pokopano na istom mjestu, a kasnije je preneseno u baziliku na Latinskoj cesti.

Josip Biffel, Sv. Lovro, 1998.

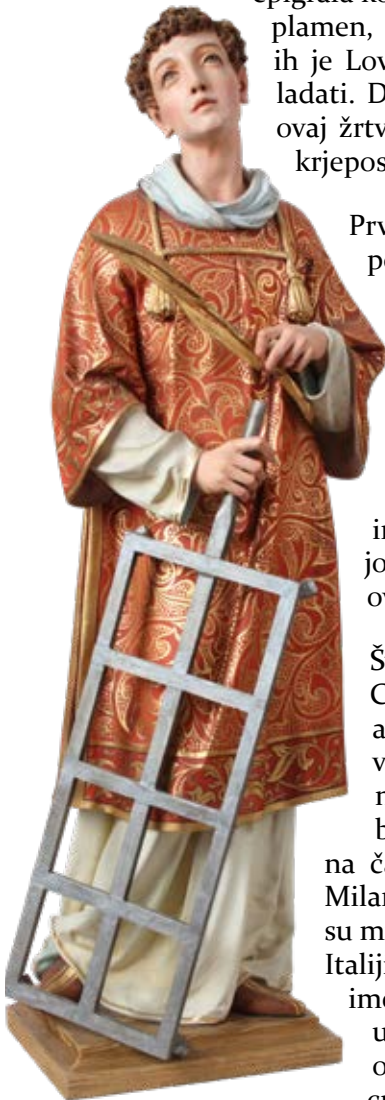
Prema predaji koju je zapisao sv. Ambrozije, Lovro je susreo papu Siksta II. kada su ga vodili na pogubljenje te mu je rekao: „Gdje ideš, dragi oče bez svoga sina? Gdje se žuriš sveti svećeniče bez svoga đakona? Prije nisi nikada pohodio oltar žrtvovanja bez svoga sluga, a sada želiš to učiniti bez mene?“ Papa mu je prorokovao da će ga slijediti nakon tri dana.

Mučeništvo pape Siksta II. dogodilo se 7. kolovoza. Predaja kaže kako je Lovro nakon Sikstovog pogubljenja dobio rok od tri dana da preda crkveno blago kojeg se car Valerijan želio dočepati. Lovro je iskoristio ta tri dana te pošao u Hipolitovu kuću u kojoj je bila ubožnica za siromahe koje je već i prije pomagao. Sve crkveno blago podijelio je siromasima i potrebitima. Kada je nakon isteka roka uhićen i doveden pred prefekta, na pitanje gdje je crkveno blago, pokazao je prstom na siromahe i rekao: „Evo blaga Crkve!“ Tada je osuđen na mučeništvo. Prvotno je bio bičevan, te su, kad već nisu izvukli blago, rimske vlasti željele da se đakon Lovro odrekne svoje vjere. Kako ni to mučenje nije postiglo njihov cilj, bačen je na užareni ugalj. Legenda

kaže kako ni u tim najtežim trenucima nije gubio hrabrost i vedrinu te je rekao mučiteljima: „Na ovoj sam strani pečen, okrenite me na drugu.“ Sv. Lovro je umro mučeničkom smrću u Rimu 10. kolovoza 258. godine. Pokopan je u bazilici izvan zidina Rima koja se naziva *bazilika sv. Lovre izvan zidina*.

Štovanje sv. Lovre nekada i danas

Prije smrti sv. Lovro se molio Gospodinu za grad Rim, a Rimljani su mu uzvratili na mnoge načine. U Rimu je blagdan sv. Lovre po važnosti dolazio odmah poslije blagdana apostolskih prvaka Petra i Pavla. Uz njih je smatran kao glavni uzročnik pobjede Rima nad idolima, često je uspoređivan s đakonom prvomučenikom Stjepanom. Kao junaku vjere, ljubavi i poslušnosti, papa Damaz posvetio je Lovri jedan od svojih najdirljivijih epigrafa koji glasi: „Bičevi krvnika, plamen, mučenje i lanci. Samo ih je Lovrina vjera mogla nadvladati. Damaz u molitvi ispunja ovaj žrtvenik darovima i divi se krjepostima slavna mučenika.“

Prva od mnogih njemu posvećenih crkava nalazila se na mjestu samoga mučeništva, a podigao ju je car Konstantin Veliki uz sam grob sv. Lovre. Nazvana je San Lorenzo fuori le mura (Sveti Lovro izvan zidina), a osim nje u Rimu je još šest crkava posvećenih ovom svecu.

Štovanje mu se raširilo u Crkvi već od 4. stoljeća, a posebno u srednjem vijeku nije bilo biskupije ni grada koji ne bi imali bar jednu crkvu njemu na čast posvećenu. Npr., u Milanskoj nadbiskupiji bile su mu posvećene 43 crkve. U Italiji 47 mjesta nosi njegovo ime. Posebno je važan u Italiji i Španjolskoj, odakle potječe. Mnoge crkve u Hrvatskoj

posvećene su sv. Lovri, pa tako i crkva sv. Lovre u Požegi, jedna od najstarijih crkava u našoj biskupiji. Osim nje, u biskupiji imamo crkvu sv. Lovre u Crkvarima (Župa Feričanci).

Sv. Lovro je zaštitnik Rima, Rotterdama, Kanade, Šri Lanke, kao i zaštitnik kuhara, pekara, komičara, mesara, vatrogasaca, knjižničara, kožara, siromaha, studenata, učenika.

Jedna od najznačajnijih utvrda nekadašnje Dubrovačke republike, Lovrijenac u Dubrovniku, nazvana je po sv. Lovri. Na samoj utvrđi nalazi se kapela posvećena sv. Lovri.

Prvi je zaštitnik naše Požeške biskupije i njezina Caritas.

Još nekoliko zanimljivosti!

Ime *Lovro* dolazi od latinske riječi *laurus* što znači *lovor*, *vijenac*. Lovor je simbol pobjede, vječnosti i besmrtnosti, a lovorov vijenac su u antičko doba nosili pobjednici, carevi, pjesnici i učenjaci. Lovro je, dakle, „onaj koji je ovjenčan lovorovim vijencem“.

U ikonografiji ga prikazuju u đakonskoj odjeći s palmom mučeništva u rukama. Ponekad se prikazuje s vrećicom ili zdjelom s novcem, što podsjeća na njegovu podjelu crkvenoga blaga siromasima. Nekad se prikazuje i u zapaljenoj dalmatici² ili s kadionicom i križem.

Sveti Lovro postao je jedan od najomiljenijih svetaca u kršćanskom svijetu. Slave ga katolici, pravoslavci, anglikanci i luterani.

U Kanadi postoji Zaljev svetog Lovre gdje se rijeka sv. Lovre ulijeva u Atlanski ocean. Pronađi ga na karti. Osim toga, Kanađani imaju i planinu Laurentian Mountains.

Možda si nekada u kolovozu gledao u nebo i promatrao *kišu* svjetlucavih meteora na noćnom nebu. Meteorske skupine čije je izvorište u zvijezdu Perzej proizvode fenomen „padanja“ i obično je aktivan između 23. lipnja i 22. kolovoza, a maksimum aktivnosti postiže između 11. i 13. kolovoza. U narodu je nazvan *Suze svetog Lovre*. Svakako ga nemoj propustiti ove godine!

² Duga tunika širokih rukava.

Crkva svetog Lovre u Požegi

Crkva sv. Lovre u Požegi jedan je od najstarijih spomenika u Slavoniji koji pripada gotičkoj sakralnoj (crkvenoj) baštini. Ona je ujedno i najstarija očuvana crkva u gradu Požegi. Za početak njezine izgradnje uzima se godina 1189. Crkva je građena na ostatcima ranije crkve ili kapele iz rimskog vremena i bila je smještena na rubu obrambene utvrde. Danas više nema te utvrde već se nalazi tik ispod „Starog grada“, danas brda iznad Požege.

Sačuvan nam je pisani spomen crkve pod imenom sv. Lovre iz 1698. godine. Tada je Isusovci nazivaju *crkvom sv. Lovre* no, vrlo je moguće da se crkva ranije drugačije zvala.

Zajedno s narodom koji je u nju dolazio, crkva je proživljavala dobra i teška vremena. Kada je bilo moguće, gradilo se i nadograđivalo, obnavljalo i prepravljalo, a kada je bilo teško, doživjela je i oskrnuće i bolne trenutke.

Jedan od najtužnijih trenutaka za crkvu svakako se zbilo prodiranjem Osmanskog carstva na zapad. Tijekom 15. st. narod je sve više živio u strahu od Osmanlija koji su osvajali dio po dio

domovine. Zbog toga su i na crkvi sagrađene tzv. „puškarnice“, tj. otvori za obranu na zapadnom i sjevernom zidu.

Kada su, nakon više godina pokušaja, Osmanlije predvođene beogradskim pašom Mehmedbegom, ipak 25. siječnja 1537. osvojili utvrdu grada Požege, život kršćanskoga stanovništva postao je težak, a sve crkve, pa tako i crkva sv. Lovre, pretvorene su u džamije. Nakon nekog vremena crkva je Osmanlijama služila i kao skladište žita. U to vrijeme dio freski u crkvi je uništen, a dio prebojen u zelenu boju. Ipak, budući da je crkva služila kao skladište žita, to ju je na neki način sačuvalo od potpunog razaranja.

12. ožujka 1688. Požega je konačno oslobođena od Osmanlija. Kako je to bilo?

Nakon oslobađanja Osijeka i Virovitice, Osmanlije nisu željeli izgubiti i Požegu. Stoga su 11. listopada iz smjera Nove Gradiške prema Požegi uputili oko 3500 janjičara³. Oni su se nakon duga puta utaborili na brdima iznad grada. Vojsku je uočio požeški franjevac fra Luka Ibrišimović koji je istoga dana obišao malobrojnije kršćanske kuće u gradu i sve

³ Janjičari su bili vojnici pješaci Osmanskog Carstva, naoružani isprva lukom i strijelom, a kasnije sve više vatrenim oružjem. Oni su bili udarna snaga vojske.

stanovništvo pozvao na noćni ustanak. Još za mraka, prije svitanja, Požežani su predvođeni fra Lukom napali iscrpljene turske vojnike i u općem metežu iznenadili pozaspalu vojsku koja je teško stradala, dok su preživjeli mahnitno pobjegli preko Save. Tako je fra Luka sa svojom skupinom branitelja spasio grad i okolicu. Zbog fra Lukine izuzetne hrabrosti car Leopold I. dodijelio mu je nadimak „Sokol“. Bitka se odvila na brdu iznad grada koje danas nosi ime Sokolovac, a Požežani i danas pucanjem iz topova svakog 12. ožujka slave Dan Grada tj. „Grgurovo“.

Kako je Požega oslobođena, tako je i crkva sv. Lovre vraćena u kršćanske ruke. Brigu za nju preuzeli su isusovci koji su 1699. godine osnovali Gimnaziju, a crkva im je služila za đačko bogoslužje. Potom su je preuzeli pavlini, a onda je neko vrijeme bila prepuštena propadanju.

Jesi li ikada pomislio da bi mogao kupiti crkvu? I to je bilo moguće u 19. stoljeću. Na javnoj dražbi 1832. godine crkvu sv. Lovre kupio je zagrebački biskup Aleksandar Alagović.

Kada je 1997. godine osnovana Požeška biskupija, crkva sv. Lovre ušla je u sastav zgrade sjedišta Požeške biskupije. Papa Ivan Pavao II. svojim apostolskim pismom „Christianae virtutis“ potvrdio je sv. Lovru, đakona i mučenika, za zaštitnika Požeške biskupije.

Tako je nakon katedrale sv. Terezije Avilske, crkva sv. Lovre druga crkva po važnosti u našoj Biskupiji.

Nakon posljednje obnove crkve 1998. godine u novi kameni oltar ugrađena je relikvija bl. Alojzija Stepinca, drugoga zaštitnika crkve i Biskupije, a u zvonik su podignuta četiri zvona koja su posvećena Spasitelju svijeta Isusu Kristu, Blaženoj Djevici Mariji, sv. Lovri i bl. Alojziju Stepincu.

Što možeš vidjeti u crkvi sv. Lovre?

Otkrivajući povijest crkve sv. Lovre, saznajemo kako su se na njoj, kao i na brojnim starim crkvama, kroz stoljeća događale promjene i renovacije. Iako je građena kao jednobrodna crkva, u 15. stoljeću uz sjeverni zid dotadašnje crkve, cijelom dužinom lađe izgrađena je nova kapela. Nije bila izravno povezana s dotadašnjom crkvom, nego je imala zaseban ulaz, kao crkva uz crkvu. Ostaci toga se i danas mogu vidjeti s vanjske strane crkve.

Početkom 16. stoljeća srušen je nosivi zid koji je razdvajao dvije crkve i na njegovo mjesto ugrađene su renesansne arkade. Tako su dvije crkve spojene u jednu, s dvjema lađama, baš kako je to i danas. Zbog spajanja dviju crkvi u jednu, bilo je potrebno i podove izjednačiti. Dio starije crkve – svetište – spušten je pa je svetohranište na zidu postalo previsoko. Zato je pokraj njega, nešto niže, izgrađen noviji

Svod svetišta crkve sv. Lovre s freskama iz 14. st.

tabernakul ili svetohranište u renesansnom stilu, što je dobro vidljivo i danas. Vjerojatno vidiš i sam kako nije jednostavno biti graditelj, a posebno kad se radi o nadogradnji. Mnogo toga treba uzeti u obzir kako bi prostor bio siguran i kvalitetan, a dijelovi se dobro spojili.

Osim toga, dozidana je kapela Gospe Loretske (1725./1726.) koja je kasnije srušena, ispod crkve su izgrađene zidane grobnice u koje su se ukapali isusovci i pojedini zaslužni građani (kripta), podignut je zvonik, nabavljene orgulje itd. Jesi li znao da su po mišljenju stručnjaka orgulje u crkvi sv. Lovre među najboljim romantičarskim orguljama u Hrvatskoj?

Uz vitraj sv. Lovre u crkvi je i kip sv. Lovre iz 19. stoljeća koji je postavljen u svetište crkve.

Freske u crkvi sv. Lovre

Vjerojatno su u crkvi najdojmljivije freske⁴.

Više od 30 godina trajala su arheološka istraživanja crkve sv. Lovre te otkrivanje i zaštita njezinih fresaka. Stručnjaci su zaključili kako su one duboko povezane sa mađarskom kraljevskom obitelji i gradom Požegom te crkvom sv. Lovre. Najstarija freska je iz 13. stoljeća i prikazuje poprsje biskupa,

možda sv. Nikole biskupa. Na suprotnoj strani luka, krajem 13. stoljeća naslikana je scena Majke Milosrđa.

U 14. stoljeću oslikan je svod crkve. Na njemu su freske Krista Pantokratora (Svevladara), trojice patrijarha: Abrahama, Izaka i Jakova, freska Veličanstva Gospodnjeg i apostola.

Naslikani su i simboli evanđelista i Krunidba

Veličanstvo Gospodnje (Maiestas Domini), freska u istočnom svodnom jedru svetišta, 14. st.

⁴ Tehnika, odn. vrsta zidnog slikarstva, zidna slika izrađena na svježem sloju žbuke.

Bogorodice, a u prozorskoj niši možeš vidjeti i proroke Mojsija, Izaiju i Danijela.

Krajem 14. stoljeća naslikane su dvije svete kraljevskog podrijetla: sveta Margareta Antijohijska i sv. Katarina Aleksandrijska. Čini se da je freske dao naslikati mađarski kralj Ludovik I. (1326. – 1382.) povodom osobne tragedije: smrti supruge Margarete i prve kćeri Katarine.

Naslikana su dva prizora Isusova raspeća. Na manjem prizoru možeš osim Blažene Djevice Marije, Marije Kleofine i Salome, Marije Magdalene koja kleči pod križem te apostola Ivana, uočiti kralja Ladislava V. koji je bio zadužen za Požešku županiju, a umro je vrlo mlad uoči svog vjenčanja sa princezom Magdalenom.

Jedna od posebnih freski koja se može vidjeti u crkvi je prizor Nebeskog Jeruzalema naslikana potkraj 14. stoljeća. Pred vratima raja prikazani su sv. Petar i anđeo ispred kojega se tiska svjetina koja je željna ulaska u raj.

Kripta crkve

Nekadašnja kripta u kojoj su se ukapali isusovci i zaslužni građani Požege, tijekom obnove crkve se urušila. Na ulazu u kriptu stavljena je kamena ploča s epitafom isusovcima poka-

panima od 1698. do 1781. godine. Nju možeš ugledati na podu crkve s desne strane ulaza u crkvu.

U kripti je pokopan i požeški isusovac Antun Kanižlić, znameniti kasnobarokni pisac. On je u svojoj oporuci zapisao: “Ponajprije predajem svoju besmrtnu dušu Svemogućem Bogu i molim, da mi po zaslugama Presvete Bogorodice Marije i zagovorom mojih svetih zaštitnika, oprosti moje grijeha i uvede u radost blaženih. A tijelo otkud ima podrijetlo, ostavljam zemaljskom prahu, sa željom da bude sahranjeno u crkvi sv. Lovre, u lauretanskoj kapeli. Ostavljam 12 forinti da se za pokoj moje duše služe svete mise!”

Umjesto nekadašnje kripe iskopana je nova *spomen-kripta Antuna Kanižlića* u kojoj posjetitelji mogu upoznati njegov život i djelovanje.

Medaljon Antuna Kanižlića iznad ulaza u malu kriptu (Kruno Bošnjak)

OBLJETNICA SPLITSKIH CRKVENIH SABORA I POČETCI HRVATSKOGA KRALJEVSTVA

Osim što cijela Crkva slavi Svetu godinu, odnosno Jubilej, a naša Požeška biskupija obljetnicu rođenja sv. Lovre, ova 2025. godina posebna je za cijelu Crkvu u Hrvata zbog još jednog razloga. Naime, Hrvatska biskupska konferencija i Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine izdala je 1. prosinca 2024. godine *Pastirsko pismo* u kojem podsjeća na 1100. obljetnicu Splitskih crkvenih sabora i početaka Hrvatskoga kraljevstva.

Zašto moramo učiti o prošlosti kada je ona već prošla? Ili: zašto na vjeronauku moramo učiti o povijesnim događajima? Jer živimo u povijesti, kao i brojni prije nas, želimo saznati kako je Bog djelovao nekada prije kako bi spasio ljude, kako bismo prepoznali njegove znakove kojima nas upozorava na zlo ili potiče na dobro jer Bog želi da se „svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine“, kako kaže sv. Pavao u poslanici Timoteju.

Pape i Hrvati u vrijeme hrvatskih vladara

Radosna vijest (evanđelje) na našim područjima, tj. na prostoru rimskih pokrajina Dalmacije i Panonije, prisutna je već od prvih stoljeća kršćanstva. Brojni mučenici posvjedočili su vjeru svojim životima, od Sirmiuma (Srijemske Mitrovice) preko Cibalae (Vinkovaca) i Murse (Osijeka) te uzduž obale do Salone (Solin) i Epidauruma (Cavtata).

Seoba naroda izazvala je velike promjene u ranom srednjem vijeku. Vjerojatno si čuo za Gote, Hune, Vandale, Avare... Početkom 7. stoljeća prostor između Drave i Jadrana naseljavaju Hrvati. Papa Ivan IV. Dalmatinac (640.–642.) poslao je opata Martina u Dalmaciju i Istru kako bi otkupio kršćanske zarobljenike koje su zarobili pogani, kao i kosti kršćanskih mučenika. Bili su to ujedno počeci misionar-

skog rada među novonaseljenim narodima. O uspješnom pokrštavanju nalazimo u pismu pape Agatona iz 680. godine koji piše da „misionari s uspjehom djeluju među novoobraćenim Langobardima, Francima, Slavenima...“. U tom bi kontekstu Slaveni bili Hrvati. Vjerojatno su Hrvati s navedenim Papom 679. godine sklopili mirovni ugovor. O tome svjedoči car Konstantin VII. Porfirogenet: „Ovi kršteni Hrvati neće ratovati protiv tuđih zemalja, izvan granica svoje zemlje, jer su primili neku vrstu proročanskoga odgovora i zapovijedi od rimskoga Pape, koji je u vrijeme Her-

Zemljovid rimskih pokrajina Dalmacije i Panonije

Krunidba kralja Tomislava, Oton Iveković, (1869.–1939.)

aklija, cara Bizantinaca, poslao svećenike i njih pokrstio. To je zato što su poslije krštenja Hrvati napravili jedan ugovor, potvrđen njihovim vlastitim rukama i čvrstim obećanjem, i jamstvom u ime svetoga Petra apostola, da oni nikada neće poći protiv neke strane zemlje i s njom ratovati, nego će radije živjeti u miru sa svima koji su voljni jednako tako postupati, i oni su od istog rimskog pape primili blagoslov za taj čin, a to je (poruka) ako bi bilo koji stranci pošli u rat protiv zemlje ovih istih Hrvata i nametnuli im rat, tad će moćni Bog ratovati za Hrvate i zaštititi ih, a Petar, Kristov učenik, dat će im pobjedu.”⁵

Nećemo nabrajati sve događaje i dokumente u kojima se spominju odnosi hrvatskih vladara i papa, već samo neke: knezovi Domagoj i Branimir s papom Ivanom VIII., kralj Tomislav i pape Ivan X. i Lav VI., papa Grgur VII. i kralj Dmitar Zvonimir.

Kralj Tomislav i Splitski sabori

Među najpoznatijim hrvatskim vladarima nalazi se Tomislav (Trpimirović). On je bio hrvatski vladar od 910. do 928. godine. U zapisanim povijesnim vrelima spominje se kao

dux Croatorum (knez Hrvata) i *rex Croatorum* (kralj Hrvata).

Spominju se i pobjede Hrvata nad Mađarima i Bugarima koje su se zbile u vrijeme vladanja kralja Tomislava. Iako se kralj Tomislav ne spominje imenom u tim zapisima, ti uspjesi hrvatske vojske odgovaraju vremenu njegova vladanja.

Mnogo toga o Tomislavu ne znamo ili nagađamo iz malo povijesnih izvora koje imamo, ali znamo da se Tomislavova vlast u jednom trenutku protezala od Primorske Hrvatske do dijela današnje sjeverozapadne Hrvatske.

Antičko nasljeđe koje je sačuvano u latinskoj pismenosti, arhitekturi ondašnjeg vremena, štovanju svetaca i crkvenoj organizaciji, ponajprije Splitske metropolije, utjecalo je uvelike na stvaranje hrvatskog identiteta i nastanak hrvatske države.

Znamo da je sredinom 9. stoljeća postojala i Ninska biskupija. Osnutak Ninske biskupije iznimno je važan događaj za hrvatsku crkvenu povijest. Tim je činom prvi put na prostoru

⁵ Konstantin VII. Porfirogenet, *O upravljanju Carstvom*, 31. poglavlje (10. st.)

Natpis na sarkofagu kraljice Jelene

Hrvatske kneževine utemeljena crkvena organizacija neovisna o dalmatinskim biskupijama.

Susret različitih kultura i načina života, politička previranja, borbe za prevlast, osim obogaćivanja donijele su i mnogobrojne promjene, pa i poteškoće koje je trebalo riješiti.

Tako se za pontifikata pape Ivana X. okupio 925. godine u Splitu crkveni sabor⁶ na kojem su sudjelovali i papinski poslanici koji su donijeli Papina pisma splitskomu nadbiskupu i njegovim podanicima te hrvatskomu kralju Tomislavu i zahumskom knezu Mihajlu.

Iako je sabor bio crkveno događanje, odluke koje su donesene, utjecale su i na politički i društveni život. Zaključeno je da Splitska metropolija, kao nasljednica stare salonitanske Crkve, ima jurisdikciju nad čitavom Dalmacijom i prostorom Hrvatske kneževine. Ninski biskup podvrgnut je splitskomu metropolitu. Utvrđeno je pitanje o granicama među biskupijama, govorilo se o nerazrješivosti ženidbe, školovanju pripravnika za svećeničku službu i o nizu

drugih stvari. Posebno je za hrvatsku crkvenu povijest važna odluka kojom je uskraćeno svećeničko ređenje svim kandidatima koji ne znaju latinski, kao npr. slavenski kler. Naime, tada se u liturgiji služilo latinskim jezikom i Papa je izrazio zabrinutost zbog nepravilnosti u slavenskom bogoslužju u kojem se nije govorilo latinskim jezikom. Radilo se o opasnosti da se iza »nerazumljiva« jezika ne kriju i doktrinarne zablude. Stoga je, iz opreza, Papa zatražio od hrvatskoga vladara zabranu slavenskoga bogoslužja i uz nju obvezu poučavanje svećeničkih kandidata isključivo u latinskoj tradiciji.

Ono što nam je posebno zanimljivo je da se Tomislav kao kralj spominje u bilješci s ovog crkvenog sabora (*Tamislao rege*) pa je ta godina i prihvaćena kao godina početka njegove vladavine, odnosno kao početak Hrvatskog kraljevstva.

Nisu svi bili zadovoljni zaključcima sabora. Možda je to jedan od razloga zašto je sazvan novi sabor u Splitu tri godine kasnije (928.). Ključni problem na drugom saboru bila je napetost između dva biskupa, ninskoga

⁶ Sabor je skupština crkvenih osoba, bilo biskupâ cijele Crkve, bilo nekog njezina dijela, užeg ili šireg, zavisno od vrste sabora. Na njima se razmatra i zajednički odlučuje o stvarima vjere, života i djelovanja klera i vjernika, i općenito o važnijim crkvenim pitanjima i poslovima.

biskupa Grgura i splitskoga nadbiskupa Ivana, odnosno između dvaju crkvenih središta, Splita i Nina, koja nije nestala nakon odluke na prvom splitskom saboru, ali je papa Lav VI. potvrdio tu odluku. A papu treba slušati!

Tisuću godina Hrvatskoga kraljevstva 1925. godine

Iako Hrvati početkom 20. stoljeća nisu imali svoju državu, 1925. godine se planirala proslava tisuću godina Hrvatskog kraljevstva. Hrvatski biskupi pozvali su hrvatski narod da se uključi u obilježavanje te velike obljetnice, a osobit naglasak stavili su na pripadnost hrvatskoga naroda Katoličkoj Crkvi, odnosno kršćanskoj vjeri hrvatskog naroda.

Prve su proslave bile one crkvene. 8. svibnja 1925. „slavio se po svim hrvatskim krajevima Dan katoličke omladine u slavu tisućite godišnjice hrvatskoga kraljevstva. Za Duhove otputovalo 4000 hodočasnika na veliko hrvatsko hodočašće u Rim te je tamo 31. svibnja zajedno s papom proslavljena tisućita godišnjica hrvatskoga kraljevstva, a na spomen što je papa pred tisuću godina Tomislavu poslao kraljevsku krunu, darovao je sad hrvatski narod papi spomenkalež.“

Središnja crkvena proslava tisućite obljetnice u Hrvatskoj održana je 21. lipnja 1925., na blagdan Presvetoga Srca Isusova, svečanom misom koju je u zagrebačkoj katedrali predvodio nadbiskup Antun Bauer te procesijom kakva se uobičajeno održava na taj blagdan.

U središtu ovih i svih drugih proslava bila je ideja hrvatske državnosti i narodne posebnosti i sve što je snažno utjecalo na očuvanje i izgradnju hrvatskoga identiteta.

U tu svrhu i mi ove godine slavimo 1100. obl-

Kip kralja Tomislava na konju, rad kipara Roberta Frangeša Mihanovića povodom proslave tisućite godišnjice Hrvatskoga Kraljevstva

jetnicu Hrvatskog kraljevstva (i učimo u ovoj skripti o hrvatskoj povijesti) i zahvaljujemo Bogu što nas je stvorio u narodu koji je čvrsto povezan sa Svetom stolicom (papom) i vjerom u Isusa Krista.

Ispovijest vjere Hrvata katolika

„Čvrsto vjerujem u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga! Životom želim potvrditi svoj krsni savez s Bogom i tako obnoviti sveti i pradjedovski zavjet vjere u Isusa Krista i vjernosti Katoličkoj Crkvi. Svoju odluku polažem u bezgrešno srce presvete Bogorodice Marije! Najvjernija odvjetnice, na braniku stoj, čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom!“

LITERATURA

- <https://hkm.hr/ucimo-hrvatski/znacenje-rijeci-jubilej/>
- <https://ika.hkm.hr/novosti/povijest-i-korijeni-jubileja-u-svetom-pismu/>
- <https://hr.wikipedia.org/wiki/Janji%C4%8Dari>
- <https://www.enciklopedija.hr/clanak/kripta>
- Antun Škvorčević, *Crkva sv. Lovre u Požegi*, Požega 2024.
- *Na kršćanskim temeljima, u zajedništvu Crkve, Hodočasnici nade*, Pastirsko pismo biskupa Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine 1. prosinca 2024.
- *Redovni jubilej 2025. godine i 1800. obljetnica rođenja sv. Lovre, đakona i mučenika, prvog zaštitnika Požeške biskupije*, Proglas Jubileja u Požeškoj biskupiji, biskup Ivo, 16. prosinca 2024.
- *Nada ne razočarava (usp. Rim 5,5)*, Bula proglašenja Jubileja, papa Franjo, 9. svibnja 2024.
- *100 godina od Splitskih crkvenih sabora i početaka Hrvatskoga kraljevstva (925. – 2025.)*, Građa za natjecanje u Vjeronaučnoj olimpijadi učenika osnovnih i srednjih škola za 2024./2025. školsku godinu, Glas koncila, Zagreb 2024.

BISKUPSKI ORDINARIJAT
Trg Svetog Trojstva 18, 34000 Požega
tel. 034-290-300; fax. 034-274-295
www.pozeska-biskupija.hr

